

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ ІНСТИТУТ
Кафедра економіки підприємства

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи
О.І. Гура
2019 р.

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	БАКАЛАВР	МАГІСТР
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
ОСВІТНЯ ПРОГРАМА	Економіка підприємства	Економіка підприємства та управління бізнесом
ОСВІТНЯ КВАЛІФІКАЦІЯ	Бакалавр з підприємництва, торгівлі та біржової діяльності	Магістр з підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

Запоріжжя, 2019

РОЗРОБЛЕНО кафедрою економіки підприємства факультету ЕМ II Запорізького національного університету

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Севастьянов Р.В., доцент, к.е.н.
(ПІБ, посада, наук. ступінь, вчене звання)

ОБГОВОРЕНО ТА РЕКОМЕНДОВАНО ДО ЗАТВЕРДЖЕННЯ КАФЕДРОЮ ЕП
«21» 01 2019 р., протокол № 2.

Завідувач кафедри ЕП
к.е.н., доцент
(наук. ступінь, вчене звання)

Дробішева
(підпис)

Дробішева О.О.
(ПІБ)

Схвалено науково-методичною радою факультету економіки та менеджменту
Протокол від «17» 04 2019 р. № 2.

Голова НМР факультету економіки та менеджменту

Меліхова
(підпис)

Меліхова Т.О.
(ПІБ)

ВСТУП

Наскрізна програма практики є основним навчально-методичним документом, що забезпечує комплексний підхід до організації практичної підготовки, системність, безперервність та послідовність змісту і завдань навчальних і виробничих практик спеціальності 076 “Підприємництво, торгівля та біржова діяльність” освітньої програми “Економіка підприємства” та освітньої програми “Економіка підприємства та управління бізнесом”.

Наскрізна програма практичної підготовки складена на основі освітньо-професійної програми (Пр. № 6 від 19.02.2019 р. Вченої ради ЗНУ) та відповідає стандартам вищої освіти спеціальності 076 “Підприємництво, торгівля та біржова діяльність”.

Комплекс навчальних і виробничих практик спрямований на формування умінь, навичок, компетенцій, що відповідають кваліфікації, яку отримує здобувач вищої освіти на кожному освітньому рівні та дає можливість займати відповідні посади

Ступінь вищої освіти

бакалавр

Спеціальність

076 “Підприємництво, торгівля та біржова діяльність”

Спеціалізація (за наявності)

Освітня програма

“Економіка підприємства”

№ п/п	Вид практики	Обсяг кредитів	Місце проведення практики (організації, підприємства, установи)	Первинна посада, за якою проходить практика	Вміння, (компетентності, якими повинен оволодіти студент)
1	Навчальна практика	3	ПАТ “Запоріжсталь” ТОВ “ЗТМК” ПАТ “Мотор Січ” КБ АТ “Приватбанк” ЗОО АТ “Ощадбанк”	Дилер; Маклер біржовий; Фахівець з біржових операцій; Фахівець з корпоративного управління; Фахівець з управління активами; Фахівець з фінансово-економічної безпеки; Фахівець-організатор торгівлі на ринку цінних паперів; Агент з нерухомості; Ріелтер; Торговець нерухомістю; Організатор туристичної і готельної діяльності;	Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. Здатність діяти відповідально та свідомо. Здатність визначати та оцінювати характеристики товарів і послуг в підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності. Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

				Фахівець з розвитку сільського туризму економіст	
2	Виробнича практика	6	ПАТ “Запоріжсталь” ТОВ “ЗТМК” ПАТ “Мотор Січ” КБ АТ “Приватбанк” ЗОО АТ “Ощадбанк”	Дилер; Маклер біржовий; Фахівець з біржових операцій; Фахівець з корпоративного управління; Фахівець з управління активами; Фахівець з фінансово-економічної безпеки; Фахівець-організатор торгівлі на ринку цінних паперів; Агент з нерухомості; Ріелтер; Торговець нерухоміст; Організатор туристичної і готельної діяльності; Фахівець з розвитку сільського туризму економіст	Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. Прагнення до збереження навколишнього середовища. Здатність діяти відповідально та свідомо. Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур. Здатність застосовувати інноваційні підходи в діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур. Здатність визначати та оцінювати характеристики товарів і послуг в підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності. Здатність здійснювати діяльність з дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності. Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

					Здатність застосовувати основи обліку та оподаткування в підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності. Здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і результатів діяльності у сфері підприємництва, торгівлі та біржової практики з урахуванням ризиків.
--	--	--	--	--	--

МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Навчальна практика Навчальна практика носить екскурсійний характер. Метою практики є ознайомлення студентів з економікою промислових підприємств, а також з новітніми досягненнями науки та техніки.

Завданням практики є одержання знань про функціонування, територіальне розміщення, основні науково-технічні досягнення підприємств, законодавчу основу функціонування підприємств в Україні, вивчення статутів досліджуваних підприємств, ознайомлення з технологічною структурою підприємств, а також пошук та аналіз фінансової звітності.

Виробнича практика: Мета практики полягає у закріпленні теоретичних знань, які отримані студентами за час навчання у вищому навчальному закладі, та оволодінні практичними вміннями і навичками майбутньої професії. Під час проходження практики студенти повинні виконати такі завдання:

- вивчити сучасні форми та методи господарювання;
- закріпити, систематизувати та поглибити знання з фаху навчання;
- набути професійні вміння і навички;
- сформувані вміння реально оцінювати переваги і недоліки різних методів (форм) господарювання;
- розвинути вміння аналізувати конкретні виробничі ситуації і приймати рішення;
- збирати інформацію для підготовки звіту з виробничої практики;
- своєчасно підготувати звіт, захистити його та отримати позитивну оцінку з практики.

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Навчальна практика: Практика включає: загальноознайомчі екскурсії на обрані підприємства; вивчення статутів, організаційно-виробничі структури та звітності підприємств.

Виробнича практика: 1. Ознайомитись з ієрархією діяльності суб'єкта господарювання, вказати його організаційно-правову форму.

2. З'ясувати мету діяльності бази практики та вид основної діяльності (згідно з класифікацією видів економічної діяльності та установчих або статутних документів).

3. На основі звітів з праці (форми № 1-ПВ, № 3-ПВ) або даних табельного обліку зробити висновки про ефективність використання робочого часу та робочої сили на підприємстві.

4. На основі звітів про виробництво промислової продукції, оперативних-планів-

графіків, планових матеріалів відповідних відділів, бухгалтерських даних про випуск, відвантаження й реалізацію продукції, «Звіту про фінансові результати» (форма № 2) зробити висновки про структуру виробництва продукції та визначити ту продукцію, яка становить найбільшу частку у виробництві.

5. На основі звіту 11-ОЗ «Звіт про наявність, рух та амортизацію основних фондів» зробити висновки про динаміку загального обсягу основних фондів за первісною вартістю та динаміку суми зносу; порівняти обчислені показники динаміки. Зробити висновки.

6. Проаналізувати «Звіт про фінансові результати» (форма № 2), порівнявши темпи зростання обсягів реалізації та темпи зростання розміру валового прибутку, зробити висновки про ефективність управління підприємством, збутову та маркетингову діяльність. З'ясувати причини негативних відхилень. Продумати заходи, які сприятимуть покращенню результатів діяльності фірми.

7. Виконати на основі показників форми № 2 структурно-динамічний аналіз витрат підприємства за економічними елементами за досліджувані роки.

8. Проаналізувати фінансовий стан підприємства для формування загального уявлення та загальних тенденцій його розвитку.

9. Ознайомитись із системою взаємовідносин з партнерами, а саме: побудовою договорів на постачання і збут, виконанням договірних зобов'язань.

10. На основі набутих знань про сучасні методи організації виробництва та планування запропонувати заходи щодо підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності та визначити можливі шляхи їх реалізації.

Ступінь вищої освіти

магістр

Спеціальність

076 “Підприємництво, торгівля та біржова діяльність”

Спеціалізація (за наявності)

Освітня програма

Економіка підприємства та управління бізнесом

Професійна кваліфікація (за наявності)

№ п/п	Вид практики	Обсяг кредитів	Місце проведення практики (організації, підприємства, установи)	Первинна посада, за якою проходить практика	Вміння, (компетентності, якими повинен оволодіти студент)
1	Виробнича практика	6	ПАТ “Запоріжсталь” ТОВ “ЗТМК” ПАТ “Мотор Січ” КБ АТ “Приватбанк” ЗООУ АТ “Ощадбанк”	Дилер; Маклер біржовий; Фахівець з біржових операцій; Фахівець з корпоративного управління; Фахівець з управління активами; Фахівець з фінансово-економічної	Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. Прагнення до збереження навколишнього середовища. Здатність діяти відповідально та свідомо. Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності. Здатність обирати та використовувати

				безпеки; Фахівець-організатор торгівлі на ринку цінних паперів; Агент з нерухомості; Ріелтер; Торговець нерухомістю; Організатор туристичної і готельної діяльності; Фахівець з розвитку сільського туризму економіст	відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур. Здатність застосовувати інноваційні підходи в діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур. Здатність визначати та оцінювати характеристики товарів і послуг в підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності. Здатність здійснювати діяльність з дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності. Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур. Здатність застосовувати основи обліку та оподаткування в підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності. Здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і результатів діяльності у сфері підприємництва, торгівлі та біржової практики з урахуванням ризиків.
--	--	--	--	---	---

МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Виробнича практика: оволодіння студентами сучасними методами, формами організації та засобами праці в галузі їх майбутньої професії, формування у них, на базі одержаних у вищому навчальному закладі знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних ринкових і виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Виробнича практика практика складається з таких етапів:

1. Інструктаж з техніки безпеки;
2. Вивчення установчих документів підприємства — бази практики;
3. Вивчення й аналіз організаційної структури управління підприємством;
4. Дослідження зовнішнього середовища підприємства, оцінка його конкурентоспроможності;
5. Аналіз показників виробничої-господарської діяльності підприємства;
6. Аналіз фінансової діяльності підприємства, вивчення звітності підприємства;
7. Вивчення маркетингової діяльності підприємства;
8. Вивчення кадрової політики підприємства;
9. Виконання індивідуального завдання практики;
10. Підготовка матеріалів та написання звіту з практики.

КОНТРОЛЬ ЗА ПРОХОДЖЕННЯМ ПРАКТИКИ

Контроль за роботою студентів під час практики здійснюють:

- *від університету*: методисти від кафедр, керівники практики, які відповідають за організацію практики, завідувачі кафедр, які забезпечують проведення практики, заступник декана ІІ ФЕМ з навчальної роботи, декан ІІ ФЕМ;
- *від бази практики*: керівник практики від бази практики

Види та форми поточного та підсумкового контролю визначаються робочими програмами практик.

ВИМОГИ ДО ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

Основними видами звітної документації є звіт студента про проходження практики та щоденник практики. Інші види звітної документації визначаються робочими програмами практик, за пропозиціями випускових кафедр та затверджуються радами факультетів.

ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Критерії оцінювання роботи студентів під час проходження практик визначаються робочими програмами практик. Підсумки практик підводяться керівниками практики від кафедр на підставі оцінювання роботи студентів на базах практик, оформлення звітної документації та захисту звітів. Оголошення оцінок за проходження практик відбувається на підсумкових конференціях. Результати практик обговорюються на засіданнях кафедр, науково-методичної та вченої ради ІІ ФЕМ .

* Перелік баз практик, з якими укладені договори надати у робочій програмі у розділі організація проходження практики.